

Actief Aamsveen

Nieuwsbrief voor grondeigenaren, ondernemers, bewoners, omwonenden en projectpartners over het natuurherstel in het Natura 2000/PAS-gebied Aamsveen

Oktober 2019

Samen economisch sterker, met de kracht van de natuur

De komende jaren werken we samen aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur en realiseren we nieuwe kansen voor de economie. Dat is geen luxe, maar pure noodzaak. De natuur heeft te lijden onder effecten van industrie, verkeer en landbouw, terwijl nieuwe economische ontwikkelingen worden beperkt om de natuur niet verder te belasten. Bewoners, belangenorganisaties en overheid hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het leefgebied van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst.

Met maatwerk maken we de natuur veerkrachtig en weerbaar tegen invloeden van buiten, waardoor op termijn weer nieuwe economische kansen ontstaan. Tegelijkertijd pakken we de oorzaken van de schadelijke effecten bij de bron aan. De maatregelen kunnen effect hebben op de gronden in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. Samen met de grondeigenaren zorgen we voor een passende oplossing voor hun toekomst.

Nat

Het regent pijpenstelen, terwijl ik dit schrijf. Niet voor het eerst deze herfst. Voor het hoogveen in het Aamsveen kan er niet genoeg vallen. Veenmossen zijn er afhankelijk van. De lagg zone – de overgang tussen het hoogveen en de Glanerbeek – is óók afhankelijk van water, maar juist niet van regenwater. De elzenbroekbossen en heischrale graslanden hier zijn afhankelijk van kwelwater, dat een andere samenstelling heeft. Om die reden zijn de aanpassingen aan de Glanerbeek een belangrijke herstelmaatregel. Welke rol de beek precies speelt in het totale systeem is uitgebreid onderzocht in de afgelopen periode. In deze nieuwsbrief zetten we alle kennis en inzichten rond de Glanerbeek op een rij.

Ook in deze nieuwsbrief een update over het inrichtingsplan Natura 2000 Aamsveen. Dat is inmiddels ingediend bij de provincie die de

inhoud toetst. Zodra het plan akkoord is, start de volgende fase van het project: voorbereiden van de uitvoering. Nieuw is verder een serie verhalen over het Aamsveen, verteld door Wolter Koning uit Glanerbrug. Hij heeft zijn herinneringen gedeeld met vrijwilliger Henk van Gerner die ze in de vorm van een levensloop heeft opgetekend.

Dan, tot slot, mijn 'nieuwe' gezicht. Ik ben Jeroen Lamfers en ik heb deze zomer, richting de uitvoering, het stokje overgenomen van Frank Meijer. Verderop in deze nieuwsbrief stel ik me graag wat uitgebreider aan u voor. Wilt u meer weten over een bepaald onderwerp of heeft u vragen over Natura 2000 Aamsveen, dan beantwoord ik die graag via jeroen.lamfers@landschapoverijssel.nl.

*Hartelijke groeten,
Jeroen Lamfers - projectleider Natura 2000 Aamsveen*

Inrichtingsplan Natura 2000 Aamsveen ingediend

Het ontwerp inrichtingsplan Natura 2000 Aamsveen is onlangs - als onderdeel van het zogeheten 'opleverdossier' - aangeboden aan de provincie Overijssel. In dit dossier zitten alle stukken die Gedeputeerde Staten (GS) nodig hebben om de uitwerking van de natuurherstelopdracht te beoordelen. Het gaat om een eerste toets. Na eventuele bijstellingen neemt Provinciale Staten (PS) een besluit

over het definitieve inrichtingsplan. Dit is na de goedkeuring door de provincie integraal te downloaden en/of te lezen via www.landschapoverijssel.nl/aamsveen.

Voorbereiden

Het projectteam start na goedkeuring van de provincie met het voorbereiden van de uitvoering. Een gecoördineerde vergunningprocedure maakt hier waar-

schijnlijk deel van uit. De eerste werkzaamheden kunnen dan naar verwachting in de loop van 2021 starten in de lagg zone. Voor het hoogveengebied is in samenwerking met de Duitse partners een Europese LIFE-subsidieaanvraag ingediend. Afhankelijk van de toekenning hiervan, duurt het echter nog zeker twee tot drie jaar voordat hier de schop in de grond gaat.

Vragen?

Heeft u vragen over het inrichtingsplan, dan kunt u bellen met projectleider Jeroen Lamfers via 06 - 11397811. Op www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/ontwikkelopgave vindt u meer algemene informatie over Natura 2000 inrichtingsplannen.

Herinrichting van de Glanerbeek

Naar de Glanerbeek is in de afgelopen planvormingsfase veel onderzoek gedaan. Waarom is de beek zo belangrijk voor het Aamsveen?

Geschiedenis van de beek

De Glanerbeek is geen natuurlijke maar een gegraven beek. In het verleden had de beek zelfs een dubbele loop, vermoedelijk om de watervoorziening van een watermolen te reguleren. In 2005 is ze minder diep gemaakt door er drempels in aan te leggen. In 2011 is ze aangesloten op de watergangen aan de andere kant van de grens (het bovenloopgebied) en is in Duitsland een bekken aangelegd waarin tijdelijk overtollig water wordt opgevangen.

Bijzondere natuur

In het dal van de Glanerbeek komt veel kwetsbare natuur voor: heischrale graslanden, vochtige heiden, blauwgraslanden en pioniervegetaties met snavelbiezen.

Problemen

Het ecohydrologisch onderzoek heeft drie negatieve effecten van de Glanerbeek op het Aamsveen aan het licht gebracht.

1. De beek is nog steeds te diep. Hierdoor stroomt te snel, teveel water uit het hoogveengebied weg. De grondwaterstanden blijven hierdoor te laag om echt actieve hoogveenvorming op gang te brengen;
2. Het grondwater in de laggzone staat te laag doordat het levende hoogveen te weinig druk veroorzaakt. De bijzondere planten die hier voorkomen worden bedreigd, door een tekort aan kalkrijk, oftewel niet zuur, water;

3. Het elzenbroekbos langs de beek staat ook onder druk door de verdroging van het gebied.

De effecten hangen met elkaar samen. De oplossing moet dus alle drie de problemen tegelijk opheffen.

De nieuwsbrief Actief Aamsveen is een uitgave van

hoeft dus niet te worden verlegd. Deze variant heeft ook de minste impact op de omgeving.

Wat gaat er gebeuren?

De beekbodem tussen de huidige drempels wordt verhoogd, waardoor het water langer in het Aamsveen wordt vastgehouden (zie ook www.landschapoverijssel.nl/aamsveen). Het ondieper maken van de beek zorgt ook voor meer stroming in de beek, wanneer er weinig water is in het voorjaar en in de zomer. Dit is goed voor de planten, dieren en vissen in de beek. De stuw nabij de N35 wordt aangepast zodat vissen deze kunnen passeren. De hogere beekbodem mag geen wateroverlast voor derden veroorzaken, bijvoorbeeld als er door veel regen veel water afgevoerd moet worden. Hiervoor komt er een nieuwe waterberging, die dit soort pieken opvangt. Tot slot zijn er in goed overleg nog specifieke afspraken gemaakt met direct omwonenden en in het inrichtingsplan opgenomen.

Beste oplossing

Op basis van de onderzoeksresultaten zijn drie mogelijke oplossingen doorgerekend. Een speciaal ontwikkeld model heeft de werking van deze drie varianten, inclusief hun effecten op de omgeving, in beeld gebracht. Hierbij is ook rekening gehouden met de zogeheten Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen van het waterschap. Uit de vergelijking is gebleken dat het aanpassen van de zomer- en winterbedding van de huidige Glanerbeek de beste oplossing is. De beek

Levensloop van het Aamsveen – volgens Wolter Koning

Het Aamsveen bevat niet alleen een schat aan bijzondere natuur, maar ook heel veel verhalen. Wolter Koning heeft zijn leven lang in en nabij het huidige Natura 2000-gebied geleefd én erin gewerkt als toezichthouder en jachttopziener. Schrijver en vrijwilliger Henk van Gerner spreekt hem in Glanerbrug, waar Koning al vele jaren van zijn pensioen geniet. Uit hun gesprek is deze ‘levensloop van het Aamsveen’ ontstaan.

Aflevering 1: Opgroeien in het Aamsveen – ‘le hoeft niet altijd met te proaten’

Wolter Koning zit vol verhalen, die hij graag wil delen. ‘Vooral de geschiedenis vind ik machtig mooi.’ Zo weet hij te vertellen dat er bij het Aamsveen een slot moet hebben gestaan van een roofridder, die het gebied tussen Münster en Twente terroriseerde. Totdat het prins Maurits te gortig werd: het verhaal wil dat hij de ridder eigen- en hardhandig tot de orde heeft geroepen. Door het Aamsveen loopt een slenk, waar vroeger de slotgracht zou hebben gelopen. En het Lappenpad, dat in die tijd al bestond, zou één van de routes van de ridder zijn geweest.

Het verhaal over de roofridder is een mythe: noch het bestaan van de ridder, noch het ingrijpen van prins Maurits is bewezen.

Zwartsokken

Koning heeft in de loop der jaren veel zien veranderen in het Aamsveen. Het beheer is in de loop van zijn leven nogal eens veranderd. Daar was en is hij het lang niet altijd mee eens en dat houdt hij dan ook niet altijd voor zich. ‘le hoeft niet altijd met te proaten.’ Hij is in 1934 geboren op een boerderij aan de rand van het Aamsveen. De familie Koning komt oorspronkelijk niet uit Twente: zijn grootvader komt uit Wolvega. De familie Koning behoort tot een andere kerkelijke richting dan het overwegend katholieke Twente. De Konings worden daarom gezien als ‘zwartsokken.’ Het kost enige tijd voordat zij worden geaccepteerd.

Landjepik

Het is een bijzondere tijd in Twente in de eerste periode van de 20ste eeuw. Naast de bekende textielbaronnen, die veel bezittingen hebben op het Twentse platteland, is er ook een aantal welvarende boeren, die langs de Duitse grens wonen.

Naast de inkomsten van de boerderij zijn er de lucratieve smokkelactiviteiten. Sommige boeren doen volgens Koning aan ‘landjepik.’’s Nachts verplaatsen zij de afrastering, die het eigen land scheidt van gemeentegrond. De volgende ochtend hebben zij er weer een strook grond bij; de gaten waar de afrasteringspalen oorspronkelijk hebben gestaan, zijn nog te zien...

‘Dan wordt ie gien burgemeester’

Koning is zes jaar als de oorlog uitbreekt. De mensen die rond het Aamsveen wonen, komen de oorlogsjaren betrekkelijk rustig door, al gooien de geallieerden aan het eind van de oorlog nog een aantal bommen, omdat men er een kwartier van de Grüne Polizei vermoedt. Eén van de bommen valt in het Aamsveen. De lagere school waar Koning naar toe gaat, wordt in de oorlog gevorderd door de Duitsers. De kinderen kunnen dan boekjes ophalen bij de meester thuis, om zelf uit te leren. Daar komt natuurlijk weinig van terecht. ‘le begrijpt wel: dan wordt ie gien burgemeester.’

Henk van Gerner

Even voorstellen: Jeroen Lamfers

‘Ik ben Jeroen Lamfers. Sinds deze zomer ben ik als opvolger van Frank Meijer werkzaam als projectleider Natura 2000 Aamsveen. Ik ken het gebied al langer ‘van buiten’, als voormalig inwoner van Enschede, waar ik zeven jaar heb gewoond én door eerdere projecten met de Glanerbeek voor het waterschap. Nu heb ik de kans om het gebied ook ‘van binnen’ te leren kennen!

Inmiddels ben ik al met de terreinbeheerders het Aamsveen in geweest voor een nadere kennismaking en heb ik omwonenden gesproken. Ik heb er zin in om de komende

maanden de uitvoering van de maatregelen uit het inrichtingsplan verder uit te werken. Graag tot ziens!’

Tubantia kopt: stikstof bedreigt het Aamsveen bij Enschede

Onlangs stond er in de Tubantia een groot artikel over de bijzondere natuur in het Aamsveen. Nalezen? Dat kan [hier](#). En voor wie het al gelezen heeft: de provincie neemt eind oktober een beslissing over een vrijstelling voor natuurherstelmaatregelen in N2000 gebieden.

Goede vraag!

Ook een vraag aan het projectteam Natura 2000 Aamsveen? Mail hem naar jeroen.lamfers@landschapoverijssel.nl.

Wat zijn de gevolgen van de stikstof-uitspraak van de Raad van State voor het Aamsveen?

Eind mei heeft de Raad van State besloten dat het landelijke Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. Dit betekent dat activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor beschermde natuurgebieden niet meer op voorhand, oftewel vooruitlopend op de toekomstige positieve gevolgen van herstelmaatregelen, mogen worden uitgevoerd op basis van het PAS. Deze uitspraak heeft gevolgen voor elke activiteit die tot stikstofuitstoot leidt. De Natura 2000-opgave en daarmee ook de uitvoering van het project Natura 2000 Aamsveen verandert niet als gevolg van deze uitspraak. Natura 2000 is en blijft - ook zonder het PAS - uiterst urgent, zowel vanuit de noodzaak van natuur- en biodiversiteitsbehoud, als vanuit de behoefte op termijn aan nieuwe economische ontwikkelruimte in Nederland. Meer weten? Op www.overijssel.nl/pas en www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof vindt u meer informatie over de ontstane situatie en antwoorden op veelgestelde vragen.

Voorjaarsexcursies Natura 2000 Aamsveen

Op 10 en 21 mei wandelden circa 40 belangstellenden met – toen nog – projectleider Frank Meijer en ecooloog Jacob van der Weele door het Aamsveen. Zij stonden uitgebreid stil op locaties waar in de toekomst maatregelen plaatsvinden en lichtten ter plekke steeds de overwegingen en keuzes van de onderzoekers en het projectteam toe. Er werden veel vragen gesteld, onder andere over het kappen van bomen om uitdroging van het veen tegen te gaan. Dat uitdrogend hoogveen CO2 uitstoot en dat levend hoogveen CO2 vasthoudt, wist niet iedereen. De Natura 2000-excursies Aamsveen worden in 2020 - en in de toekomst ook tijdens de uitvoering van de maatregelen – herhaald.

Aanmelden en volgende nieuwsbrief

Wilt u deze nieuwsbrief voortaan (uitsluitend) per e-mail ontvangen? Laat het weten via jeroen.lamfers@landschapoverijssel.nl of 06-11397811. Kent u mensen die deze nieuwsbrief nog niet ontvangen en die dat wel graag willen? Vraag hen dan zich aan te melden met een mailtje of een telefoontje naar bovenstaand adres en nummer. De volgende Actief Aamsveen verschijnt rond de jaarwisseling.

Wij hechten er grote waarde aan om veilig en correct om te gaan met uw persoonsgegevens. Wilt u weten hoe wij dat doen, lees dan onze privacyverklaring op www.landschapoverijssel.nl.

Foto's

Met dank aan: Ronald Stiefelhagen, Cultuurland Advies, Tauw, Eveline van der Vliet.